

System ASPI - stav k 6.11.2020 do čiastky 119/2020 Z.z.

JUD33188SK - JUD33188SK - 1 Tz 3/2003-Uloženie primeraných obmedzení alebo povinností mladistvému - posledný stav textu

68/2004 Uloženie primeraných obmedzení alebo povinností mladistvému [§ 59 ods. 2](#), [§ 74 ods. 2](#) a [§ 82 ods. 1](#) Trestného zákona

Osobitné ustanovenia o stíhaní mladistvých podľa siedmej hlavy Trestného poriadku sú voči ostatným ustanoveniam všeobecnej časti Trestného zákona vo vzťahu špeciality. Z toho vyplýva, že všeobecné ustanovenia nemožno voči mladistvým použiť iba vtedy, ak osobitné ustanovenia o stíhaní mladistvých obsahujú špeciálnu úpravu. Ustanovenie [§ 82 ods. 1](#) TZ modifikuje ustanovenia [§ 58](#) a [59](#) TZ o podmienenečnom odsúdení iba v tom, že pri podmienenečnom odsúdení mladistvého prikazuje súdu určiť skúšobnú dobu na jeden rok až tri roky. Nedotýka sa však podmienok o možnosti uloženia primeraných obmedzení a príkazov podľa všeobecného ustanovenia [§ 59 ods. 2](#) TZ. V zmysle [§ 74 ods. 2](#) TZ preto pri ukladaní podmienenečného trestu mladistvému možno použiť ustanovenie [§ 59 ods. 2](#) TZ, lebo siedma hlava o stíhaní mladistvých neobsahuje osobitné ustanovenie o ukladaní primeraných obmedzení alebo povinností mladistvému.

Rozsudok Najvyššieho súdu SR, sp. zn.

1 Tz 3/2003

Skutkový stav:

Najvyšší súd SR rozsudkom vyslovil, že právoplatným trestným rozkazom Okresného súdu B. V bol porušený zákon v [§ 314e ods. 1](#) a [§ 2 ods. 5](#) TP, v [§ 58 ods. 1 písm. a\)](#) a v [§ 59 ods. 1](#) a [2](#) TZ v neprospech obvineného mladistvého J. B. Zrušil tento trestný rozkaz, aj ďalšie rozhodnutia na zrušený trestný rozkaz obsahovo nadväzujúce, pokiaľ vzhľadom na zmenu, ku ktorej došlo zrušením, stratili poklad. Okresnému súdu B. V uložil, aby vec v potrebnom rozsahu znovu prejednal a rozhodol.

Z odôvodnenia:

Okresný prokurátor pre B. 5 podal 16. novembra 2001 na Okresný súd B. 5 obžalobu, v ktorej obvinenému mladistvému J. B. kládol za vinu v bode 1 spáchanie trestného činu nedovolennej výroby a držby omamnej látky, psychotropnej látky, jedu a prekurzora a obchodovania s nimi podľa [§ 186](#) TZ a v bode 2. spáchanie trestného činu nedovolennej výroby a držby omamnej látky, psychotropnej látky, jedu a prekurzora a obchodovania s nimi podľa [§ 187 ods. 1 písm. b\)](#) a [d\)](#) TZ, ktorých sa mal dopustiť na tých skutkových základoch, že:

1.6. apríla 2001 v čase okolo 22.00 hod. pri kontrole totožnosti hliadkou PZ B. na F. ul. dobrovoľne vydal 1 ks papierovej skladačky, analýzou ktorej bolo KEÚ PZ Bratislava zistené, že obsahovala 0,05 gramu 20% heroínu s prímiesou kofeínu a paracetamolu s priemerným zastúpením 10 mg čistej látky. Heroín je v zmysle zákona č. [139/1998 Z.z.](#) zaradený do 1. skupiny omamných látok.

2.7. mája 2001 v čase okolo 17.15 hod. v B. na F. ul. pri kontrole hliadkou PZ dobrovoľne vydal 3 ks papierových skladačiek, analýzou ktorých bolo KEÚ PZ Bratislava zistené, že išlo o 0,11 gramu 17,7% heroínu s prímiesou kofeínu a paracetamolu s priemerným zastúpením 19,5 mg čistej látky, čo zodpovedá trom priemerným jednotlivým dávkam. Heroín je v zmysle zákona č. [139/1998 Z.z.](#) zaradený do 1. skupiny omamných látok.

Uznesením Okresného súdu B. 5, z 10. decembra 2001 bola podľa [§ 188 ods. 1 písm. e\)](#) TP vec vrátená prokurátorovi na došetrenie s odôvodnením potreby objasnenia okolností spáchania skutku v bode 2., keďže obvinený mladistvý B. spáchanie tohto poprel a v konaní nebola vyvrátená ani preverená jeho obhajoba. Okresný súd vyjadril v uznesení aj nutnosť vykonania výsluchov svedkov R. J. T. a P. P. a napokon i znalca MUDr. M. H. na okolnosť, či množstvo 19,5 mg heroínu, nájdené u obvineného, vzhľadom na jeho telesné dispozície a štádium jeho závislosti na droge, je obvyklou

jednorázovou dávkou, resp. či takéto množstvo heroínu zodpovedá viacerým dávkam.

Krajský súd v B. uznesením, z 26. februára 2002 podľa [§ 149 ods. 1 písm. b\)](#) TP uznesenie okresného súdu zrušil a vec mu vrátil na nové konanie a rozhodnutie. V dôvodoch tohto uznesenia uviedol, že okresný súd nemal splnené zákonné podmienky ustanovenia [§ 188 ods. 1 písm. e\)](#) TP, pretože prípravné konanie nevykazuje žiadne závažné procesné chyby ani potrebu objasnenia základných skutkových okolností, bez ktorých by nebolo možné rozhodnúť na hlavnom pojednávaní a v konaní pred súdom by bolo také došetrenie spojené s výraznými ťažkosťami, alebo by bolo zrejme na ujmu rýchlosti konania. Zároveň zaujal stanovisko k protokolu o výpovedi obvineného mladistvého zo 7. mája 2001 a tento úkon označil za nulitný.

V konečnom dôsledku zaujal stanovisko, že okresný súd môže výsluchy svedkov a znalca vykonať sám a tak existujúce nedostatky skutkového stavu, resp. rozpory odstrániť v rámci inštitútu hlavného pojednávania.

Dňa 14. mája 2002 okresný súd vydal trestný rozkaz, ktorým bez vykonania dôkazov uznal obvineného mladistvého B. za vinného zo spáchania dvojnásobného trestného činu nedovolenej výroby a držby omamnej látky, psychotropnej látky, jedu a prekurzora a obchodovania s nimi podľa [§ 186](#) TZ, keď skutok v bode 1 ustálil v zhode so skutkom bodu 1 obžaloby zo 16. novembra 2001 a skutok v bode 2 v rozpore s obžalobou modifikoval do tej miery, že vypustil záver o tom, že množstvo heroínu zodpovedá trom priemerným jednotlivým dávkam.

Za to obvinenému podľa [§ 186](#) TZ s poukázaním na ustanovenie [§ 58 ods. 1 písm. a\)](#), [§ 59 ods. 1](#) TZ uložil trest odňatia slobody vo výmere šesť mesiacov s podmieneným odkladom jeho výkonu na skúšobnú dobu dvoch rokov. Podľa [§ 59 ods. 2](#) TZ mu tiež uložil povinnosť prihlásiť sa v príslušnej zdravotníckej ambulancii a podrobiť sa ochrannému protidrogovému liečeniu ambulantnou formou. Tento trestný rozkaz nadobudol právoplatnosť 1. júna 2002.

Minister spravodlivosti Slovenskej republiky podal proti tomuto trestnému rozkazu 9. januára 2003 sťažnosť pre porušenie zákona v prospech obvineného mladistvého J. B. Poukázal na to, že samosudca nerešpektoval právny názor vyslovený v uznesení Krajského súdu v B. z 26. februára 2002 a pochybil, keď vzhľadom na proklamovanú potrebu náležitého zistenia skutkového stavu veci nevykonal v rámci inštitútu hlavného pojednávania v zmysle [§ 2 ods. 5](#) TP dokazovanie v rozsahu nevyhnutnom pre zákonné rozhodnutie.

Keďže samosudca nevykonal dôkazy a skutkový stav nebol spoľahlivo preukázaný, nemal podľa sťažovateľa splnené procesné podmienky ustanovenia [§ 314e ods. 1](#) TP na vydanie trestného rozkazu.

Samosudca pochybil tiež pri vydávaní trestného rozkazu, keď nešpecifikoval, že J. B. spáchal oba skutky ako mladistvý páchatel', pretože aj skutku v bode 2 sa dopustil v deň svojich osemnástych narodenín 7. mája 2001. Ďalej pochybil, keď pri podmienenom odsúdení na správne aplikované ustanovenie [§ 58 ods. 1 písm. a\)](#) TZ nesprávne nadviazal použitím chybného ustanovenia [§ 59 ods. 1](#) TZ, vzťahujúceho sa výlučne na dospelých páchatel'ov. V danom prípade mal správne použiť osobitné ustanovenia o stíhaní mladistvých ([§ 82 ods. 1](#) TZ). Samosudca tiež podľa sťažovateľa pochybil, keď mu ako mladistvému uložil podľa [§ 59 ods. 2](#) TZ obmedzenie, ktoré platný zákon dovoľuje uložiť výlučne dospelému páchatel'ovi.

Napokon sťažovateľ namietal nezákonnosť v tom smere, že samosudca bez predpísaného postupu a bezdôvodne prekvalifikoval protiprávne konanie obvineného v súvislosti so skutkom v bode 2 na trestný čin s miernejším postihom, čomu predchádzala chybná úprava skutku aj právnej vety bodu 2).

Minister spravodlivosti Slovenskej republiky preto navrhol, aby Najvyšší súd SR podľa [§ 268 ods. 2](#) TP vyslovil, že uvedeným trestným rozkazom bol porušený zákon v ustanoveniach [§ 314e ods. 1](#) TP, [§ 2 ods. 5](#) TP, v ustanoveniach [§ 186](#) TZ, [§ 58 ods. 1 písm. a\)](#), [§ 59 ods. 1](#) a [2](#) TZ v neprospech obvineného mladistvého J. B. Podľa [§ 269 ods. 2](#) TP navrhol tento trestný rozkaz zrušiť a podľa [§ 270 ods. 1](#) TP. Okresnému súdu B. V prikázať, aby vec v potrebnom rozsahu znovu prejednal a rozhodol.

Na podklade podanej sťažnosti pre porušenie zákona Najvyšší súd SR v zmysle [§ 267 ods. 1](#)

TP preskúmal správnosť všetkých výrokov napadnutého trestného rozkazu, ako i konanie, ktoré mu predchádzalo a zistil, že zákon bol porušený v neprospech obvineného mladistvého J. B. v rozsahu zákonných ustanovení uvedených vo výrokovej časti tohto rozsudku (t.j. v zhode s návrhom sťažovateľa s výnimkou aplikácie [§ 186 TZ](#)).

Podľa [§ 2 ods. 5](#) TP orgány činné v trestnom konaní postupujú tak, aby bol náležité zistený skutkový stav veci, a to v rozsahu nevyhnutnom na ich rozhodnutie. S rovnakou starostlivosťou objasňujú okolnosti svedčiace proti obvinenému, ako aj okolnosti, ktoré svedčia v jeho prospech a v oboch smeroch vykonávajú dôkazy, nečakajúc na návrh strán. Priznanie obvineného nezbavuje orgány činné v trestnom konaní povinnosti preskúmať všetky okolnosti prípadu.

Podľa [§ 314e ods. 1](#) TP samosudca môže bez prejednaní veci na hlavnom pojednávaní vydať trestný rozkaz, ak je skutkový stav spoľahlivo preukázaný zadováženými dôkazmi.

Podľa [§ 58 ods. 1 písm. a\)](#) TZ súd môže podmienene odložiť výkon trestu odňatia slobody neprevyšujúceho dva roky, ak vzhľadom na osobu páchatela, najmä s prihliadnutím na jeho doterajší život a prostredie, v ktorom žije a pracuje, a na okolnosti prípadu, má dôvodne za to, že účel trestu sa dosiahne aj bez jeho výkonu.

Podľa [§ 59 ods. 1](#) TZ pri podmienene odsúdení súd určí skúšobnú dobu na jeden až päť rokov, skúšobná doba sa začína právoplatnosťou rozsudku.

Podľa [§ 59 ods. 2](#) TZ podmienene odsúdenému môže súd uložiť primerané obmedzenia alebo povinnosti smerujúce k tomu, aby viedol riadny život; spravidla mu má tiež uložiť, aby podľa svojich síl nahradil škodu, ktorú trestným činom spôsobil.

Týmito ustanoveniami sa v rámci postupu svojho konania samosudca okresného súdu dôsledne neriadil. Vydaním napadnutého trestného rozkazu predovšetkým úplne negoval nielen svoje vlastné pôvodné vecne správne a logické kroky, smerujúce k náležitému zisteniu skutkového stavu veci v zmysle ustanovenia [§ 2 ods. 5](#) TP, ale v tomto smere nesplnil ani záväzné pokyny Krajského súdu v B., explicitne uvedené v uznesení z 26. februára 2002. Tento druhostupňový súd mu totiž nariadil, aby v rámci inštitútu hlavného pojednávania jednak dokazovaním odstránil existujúce rozpory a jednak v konaní pred súdom vykonal ďalšie konkrétne dôkazy, nevyhnutné z hľadiska splnenia zásad uvedených v [§ 2 ods. 5](#) TP. Samosudca okresného súdu sa neriadil ustanovením [§ 149 ods. 6](#) TP, podľa ktorého orgán, ktorému bola vec vrátená na nové prejednanie a rozhodnutie, je pri novom rozhodovaní viazaný právnym názorom, ktorý vo veci vyslovil orgán nadriadený, a je povinný vykonať úkony, ktorých vykonanie tento orgán nariadil. Namiesto toho, aby určil termín hlavného pojednávania, vydal v rozpore s podmienkami [§ 314e ods. 1](#) TP trestný rozkaz.

Na hlavnom pojednávaní bolo pritom potrebné vykonať celý rad významných dôkazov, pretože dovtedy vykonané dôkazy síce odôvodňovali postavenie obvineného mladistvého J. B. pred súd, avšak nedávali dostatočný podklad k vysloveniu akýchkoľvek záverov o jeho vine.

Súd mal vykonať dokazovanie tak, ako to určuje štvrtý oddiel trinástej hlavy Trestného poriadku a nad rámec návrhu prokurátora z čísla listu 57 spisu bolo jeho povinnosťou vykonať výsluchy svedkov R. , J. T. a P. P., prípadne tieto osoby s obvineným mladistvým konfrontovať.

Ďalej bolo potrebné z hľadiska [§ 2 ods. 5](#) TP zadovážiť si buď odborné vyjadrenie, prípadne nariadiť znalecké dokazovanie v zmysle [§ 105](#) TP na zodpovedanie otázky, či heroín zaistený obvinenému 6. apríla 2001, resp. 7. mája 2001 predstavoval také množstvo, ktoré zodpovedá najviac obvykle jednorázovej dávke na použitie pre vlastnú potrebu, resp. vo vzťahu ku skutku v bode 2., či išlo o viac dávok a konkrétne o koľko.

Bolo potrebné dôsledne špecifikovať aj to, či v skutku pod bodom 1 zaistené množstvo heroínu bolo spôsobilé ohroziť život obvineného na zdraví, prípadne ohroziť jeho život tak, ako to predpokladá ustanovenie [§ 186](#) TZ.

Podľa [§ 89 ods. 17](#) TZ, kde tento zákon spája s uplynutím určitej doby nejaký účinok, nezapočítava sa do nej deň, keď nastala udalosť určujúca jej začiatok.

S prihladením na toto ustanovenie je nesporné, že obvinený oba skutky spáchal ako mladistvý páchatel', pretože skutku v bode 1 sa dopustil vo veku 17 rokov a takmer 11 mesiacov a ku skutku v bode 2 malo dôjsť v deň, keď dosiahol osemnásť rok svojho veku. Z uvedeného vyplýva, že ak sa obvinený narodil 7. mája 1983, za plnoletého ho možno z trestnoprávneho hľadiska považovať až 8. mája 2001.

Preto samosudca okresného súdu pochybil, keď napadnutým trestným rozkazom uložil obvinenému mladistvému B. sankciu, akú pripúšťa Trestný zákon uložiť len dospelému páchatel'ovi. K podmienenému odsúdeniu dospelého páchatel'a dochádza v súdnej praxi aplikovaním ustanovení [§ 58 ods. 1 písm. a\)](#) [resp. b)], [§ 59 ods. 1](#) TZ, kým pri podmienenom odsúdení mladistvého páchatel'a súdy použijú vždy ustanovenia [§ 58 ods. 1 písm. a\)](#) [resp. b)], [§ 82 ods. 1](#) TZ. Aj z porovnania maximálnych dĺžok skúšobnej doby vyplýva špecifickosť siedmej hlavy všeobecnej časti Trestného zákona z hľadiska osobitných ustanovení o stíhaní mladistvých. Ustanovenie [§ 59 ods. 1](#) TZ dovoľuje dĺžku skúšobnej doby určiť na jeden až päť rokov, ustanovenie [§ 82 ods. 1](#) TZ na jeden až tri roky.

Ako mladistvému páchatel'ovi nebolo obvinenému J. B. možné uložiť ani obmedzenie podľa [§ 59 ods. 2](#) TZ, pretože aj toto zákonné ustanovenie sa použije vždy len v súvislosti s dospelým páchatel'om.

Najvyšší súd SR preto rozsudkom podľa [§ 268 ods. 2](#) TP vyslovil, že právoplatným trestným rozkazom Okresného súdu B. 5, zo 14. mája 2002, bol porušený zákon v ustanoveniach [§ 314e ods. 1](#) TP, [§ 2 ods. 5](#) TP a ustanoveniach [§ 58 ods. 1 písm. a\)](#), [§ 59 ods. 1](#), [ods. 2](#) TZ v neprospech obvineného mladistvého J. B. Podľa [§ 269 ods. 2](#) TP napadnutý trestný rozkaz ako nezákonný zrušil a zrušil aj ďalšie rozhodnutia na zrušené rozhodnutie obsahovo nadväzujúce, pokiaľ vzhľadom na zmenu, ku ktorej došlo zrušením, stratili podklad. Okresnému súdu B. 5 podľa [§ 270 ods. 1](#) TP prikázal, aby vec v potrebnom rozsahu znovu prejednal a rozhodol.

Úlohou okresného súdu bude vykonať hlavné pojednávanie v súlade so zásadami trinástej hlavy Trestného poriadku. Rozsah dôkazov, ktoré je nutné vykonať, je zrejmý nielen z dôvodov tohto rozsudku Najvyššieho súdu SR, ale aj z uznesenia Krajského súdu v B. z 26. februára 2002.

Podľa [§ 270 ods. 4](#) TP orgán, ktorému vec bola prikázaná, je viazaný právnym názorom, ktorý vyslovil vo veci Najvyšší súd SR a je povinný vykonať procesné úkony, ktorých vykonanie Najvyšší súd SR nariadil.

Ako už bolo skôr naznačené, Najvyšší súd SR neakceptoval návrh sťažovateľa na vyslovenie porušenia zákona v súvislosti s ustanovením [§ 186](#) TZ zdôvodnený tým, že samosudca bez vykonania dokazovania bezdôvodne prekvalifikoval obžalobou formulované protiprávne konanie obvineného v súvislosti so skutkom v bode 2. na trestný čin s miernejším postihom, čomu predchádzala chybná úprava skutku aj právnej vety bodu 2.

Dôvodom pre tento postup Najvyššieho súdu SR bolo, že od právoplatnosti trestného rozkazu uplynula doba viac ako šesť mesiacov, v rámci ktorej mohol podať podľa [§ 272](#) TP sťažnosť pre porušenie zákona v neprospech obvineného minister spravodlivosti alebo generálny prokurátor. Šesťmesačná prekluzívna lehota na podanie sťažnosti pre porušenie zákona v neprospech obvineného v predmetnej veci uplynula 1. decembra 2002.

Poznámka:

Nie je obvyklé vytvoriť a sformulovať právnu vetu, ktorá je iná (opačná) ako právny názor vyslovený v použitom rozhodnutí. Ide však o otázku významnú pre právnu prax a iné rozhodnutie, v ktorom by bol vyslovený právny názor súladný s ponúknutou právnou vetou, nie je k dispozícii. Použil som preto to, čo k dispozícii bolo aj preto, lebo odôvodnenie tohto rozsudku inak poskytuje značný diapazón aktuálnych právnych záverov. Okrem toho práve naznačená skutočnosť má ambíciu viesť k zamysleniu sa nad riešenou problematikou a k vytvoreniu vlastného právneho názoru, ktorý každý subjekt aplikujúci právne normy musí mať. Na podporu vysloveného právneho názoru ešte poznamenávam, že ak je cieľom, resp. účelom uloženia primeraných obmedzení alebo príkazov dosiahnutie toho, aby páchatel' viedol v skúšobnej dobe riadny život, (čo je zároveň podmienkou na vyslovenie, že sa v skúšobnej dobe osvedčil a tým došlo k dosiahnutiu účelu trestu), nebolo by zrejme správne neprípustiť použitie inštitútu, ktorý naznačené ciele pomáha dosiahnuť - práve a najmä u

mladistvého páchatel'a. Tým väčšmi, že v prípadoch mladistvých sa osobitne akcentuje výchovná úloha trestu (pozri [§ 76 TZ](#)). Prirodzene, pri voľbe a ukladaní primeraných obmedzení alebo príkazov treba dbať na to, aby boli primerané aj tomu, že ide o mladistvého páchatel'a.